

A kritika felelőssége

A festő legfőbb feladata, hogy fessen. Társadalmunk azt kívánja tőle elsősorban, hogy alkotásában fejezze ki korunkat, érzéseiket. Néha azonban fölhat is a cél érdekében.

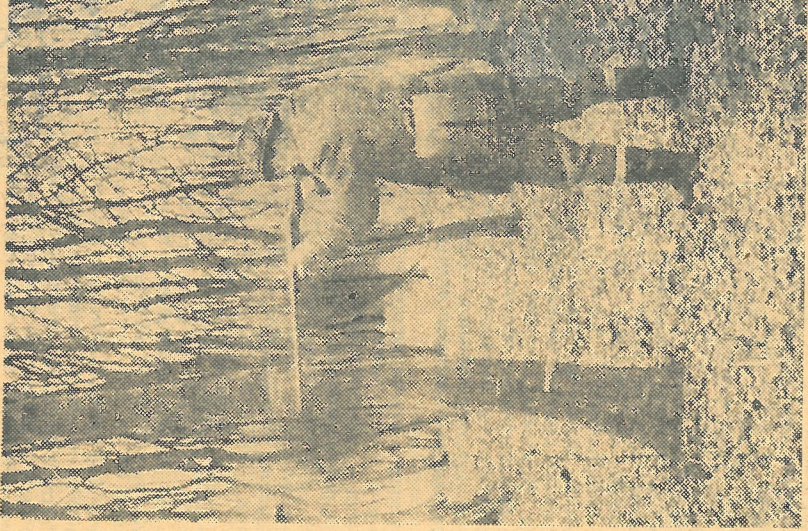
Képzőművészeti kritikának (jelleg Veszprémről beszéltek) nem minden esetben kielégítő. Nem azért, mintha hozzáértés, vagy szakember hiánya volna az oka. Szeretnék e kérdéshez egyet-mást hozzáfűzni.

A sajtó, amikor valamely kiállításról foglalkozik, el kell, hogy mondja: népszerűsítő, nagyarázószerűleg-e cikk, vagy kritika. A képről, vagy szoborról szólt kritika külön áll ugyan a műalkotástól, de mégis hatással van későbbi sorsára. Sőt döntő lehet magára a művészre is. Attól függ, egyénisége miként fogadja a kritikát. A közönség pedig legtöbbször csak az olvasottak alapján téli meg a látottakat.

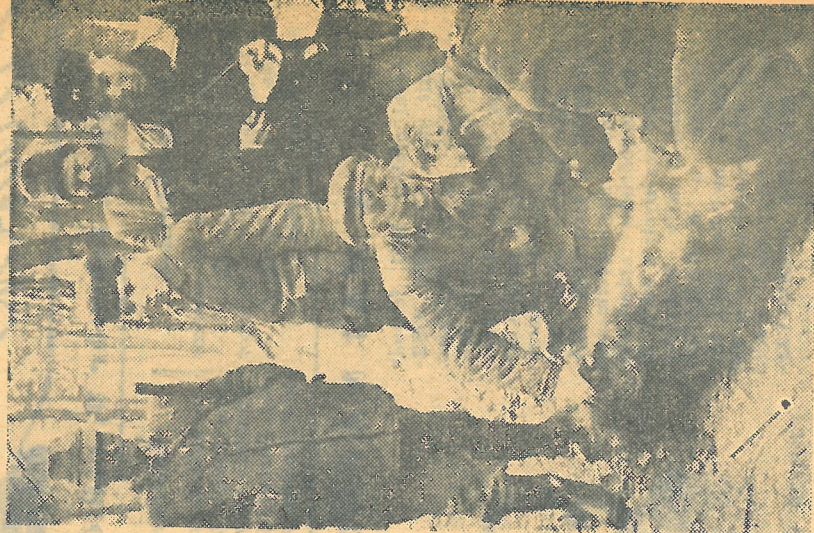
Az alkotóra néző a dicséret kritiká kellékesebb. Ez legfőbb szór egyértelmű. Indító okai a tetes és a művészi minőség elismerése. Lehet azonban negatív oldal is, amikor a dicséret szavakat nem a minőségért írják, hanem valamiféle érdekért, vagy önbarátságot. Sokszor a túlzott dicséret könnyű sikerekhez juttathat valakit, és károsan befolyásolhatja fejlődését. A felelősség felvetődik mind a művész, mind a közönség érdekében. Ugyanis a közönség sokszor értetlenül áll egy túlzottan feldicsért valakinek a munkája előtt. A kritikus mind a művész, mind a közönséget felrevezette. Kívánva, ha a kritikus készült a cikk, ebben az esetben csak a közönség van félrevezetve. Van egy másik fajtája a kritikának, amikor a kritikus nekiront

valakinek. Az ítélobíró szerepében tetszeleg, és örül, ha "ettől mint a másik végét. A művésztörténet lapjai bővelkednek ilyen igazságtalanságokban. Komoly tehetségek köszönhettek mellőzéseknek ilyen kritikának. A rossz kritika ellen legjobb vert, ha a művész azonnal megtalálja a mozgató rugót és indítékait. A lelkiismeretes ember ilyenkor számot vet önmagával: miért kapja a bírálatot, és mi abból az igazság? Kétféle kritikáról beszélünk. Mind a kettő rossz, ha nem a valóságunk megfélemlen értékeli a műveket. Lehet dicsérni is, és a hibákat megfelelően emlegetni, de csak akkor, ha azokat a műveket is igazoljuk. A helytálló kritikához nem elég csupán jó szakemberek lenni, hanem tárgyilagosságnak kell a dolgokat szemlélni. De meg is lehet fordítani. Jó szakember csak tárgyilagos lehet, mert szavaiknak hitelle mindennél többet ér. A kritikának nem fogalmaznival kell teremteni, hanem elemzéssel segíteni, szétválasztani a jót a feleslegtől: keresztelni és felszínre hozni az értéket, de tartózkodni minden irányban az elvtelen túlzásoktól. Mint Dolgozó népiünk szereti a képművészetet. Soha ilyen érdekoldást nem mutatott iránta, mint napjainkban. A művészet, művelőiségünk egyik legfontosabb tartozéka. Itt nem szabad jatsznai a szavakkal: Ahol nincs átfogó eszmé, ott a kritika eljuthat az anarchiáig is. Nálunk van cél és eszmé a szocialista társadalom művészetének kialakítására. A kritikus, ha magától teszi, és nemes célt, annak előrelépésén kell munkálkodnia az alkotás segítése, és a közönség nevelésével.

Nagy Gyula

Vadászokkal a Bakonyban

A Bakonyban jártunk, vadászokat kísértünk. Oszintén szólva, sok-sok aggodalommal készültünk erre az útra. Mert jó, tudjuk, hogy vadász-történetet még egy közepes bakonyi vadász is tud mesélni, akár egész napra való. Az írással tehát semmiképpen nem lesz gond.

Csak hogy mi fényképezni akartunk. Fényképezni, bármilyen ügyes is azonban egy fotóportret, szöveget nem tud tenesevegre kapni. Ahhoz valami látható, tapintható igazságra is szükség van. Mi lesz velünk, ha ez elmarad?

Becsületére váljék a vadászárságnak, túlzottan hák bizonyult az aggodalmunk. Minden főkéletes

volt, minden sikerült. Gondosan adagolták a „célvízet”, jól készítették elő a puskákat, és a hajtást egyaránt. Hamarosan megszólaltak a puskák, és nem kellett sokáig várni a diadalmas kiállításra. Megvan!

Igazi, valóságos, fényképezhető vaddisznó került puszkavégre. Nem hiába fáradtak a vadászok, munkája akadt a vadászoknak. Hamarosan megszólaltak a puskák, és nem kellett sokáig várni a diadalmas kiállításra. Megvan!

(Fotó: Péterfay Endre)

„Mi vagyunk a szorgos kezek, az előrelátóan gondolkozó paraszti fők!”

— Ünnepi zárszámadáson Láziban —

A művelődési otthon nagyerme zsúfolásig megtelt. Ennyi ember utoljára talán az avató ünnepségen sereglett össze. Nagy ünnep a mai, felér az eddigiekkel zárszámadó közgyűlés van: a láziak életében a második. Jól együtt vagyunk, átöngy mondani szokás: „A falu apraja, nagyja.” Bizony, még jarni alig tudó Mariakákat és Péterkéket is láthatunk, amint prémbe, barsonyba öltöztetve, anyjuk, vagy nagyanjuk ölében trónolnak. Nem hiányoznak az iskolások sem: páros soruk a bejáratnál a színpadhoz támasztott jalepcsőig ér. Ring István, Németh Gábor, Bakonyvári Tivadar és Szabó Józsefné tanítványai — nem „hávezényelt” résztvevők — önszántukból jöttek. S ha már ennjire kíváncsiak a jelölték tanácskozására, illedelmesen és példás csendben most meg is hallgathatják.

„Terveinket megvalósítjuk!”

Németh Ervin beszámolóját léptek. Róluk szót elismerőleg hallgatjuk. Nem mindennapos életmenny, ahogyan ez a diákarú tí-talembert, akiknek igazában talán még a „legnyitott sem pelyhedzik állán”, fel tudja mutatni egy gazdasági év mérlegét. Ő az elnök: Igen. Két éve, hogy — erettségivel, tanult fiúkra — rászavaztak a falubeliek. Őt választották. És azóta a közös gondokban, örökömben közrejűk férfiasodott. Biznak benne, mert méltó a „izalomra, ért a munkához és a számvetéshez. Ezáltal is az eredményekre hivatkozik. Miközben érvel, dicsér és bírái, bátorít és ösztönöz.

— És terveinket megvalósítjuk — mondja. Mi vagyunk a szorgos kezek, az előrelátóan gondolkozó paraszti fők!

1300 forintos havi jövedelem

A kedves vendégek, az írók sok mindent feljegyezhetnek. A délelőtti beszámolóból meg tudhatjátok, hogy itt is nehéz volt kezdeni, 228 család 256 taggal a 2262 hold földön mégis munkához látoit; s azóta a családok száma 235, a dolgozó tagoké 275. Idén 33 forint és 75 fillér jut egy munkaadásra. Akik: gazán dolgoztak, tudják, hogy valamennyivel több is juthatna.

Az azonban még így is valóságos, hogy havi 1300 forintnál egyetlen fős-tagnak sem volt kevesebb jövedelmé. Sokan még az 1800 forintosra is megkeresik. Ennyit csak pénzben, prémiumon és természetbeni járandóságon kívül. Feljegyezhetjük, hogy 1960-ban

jeleit. Sárközi Ferenc 13 hold földdel, teljes felszereléssel, 2 lovával, 2 tehénével lépett a színpadra. (Kíváncságra írom meg, hogy egyik tehene a közönsében csakhamar meg is ellett.) Egészséges, munkabíró ember. 53 éves, de negyvennek se igen látszanék, ha a feje nem volna fehér. Az pedig hófehér, bár hozzá kell mondanunk, hogy irigylésig sűrű a haja. Arca pedig majd kacsatán az erőfői, a bejáról jókedvvel futótt mosolygástól. 1960-ban 506 munkaszámot teljesített. A társaságunkban 17 000 forintot keresett. Ehhez persze a hirtáji is adótt. Állatért, tejért és egyéb termékekért is kaptam, úgy tízezer körül... Gyerekeket? — Három lányom és egy fiam. Fiaról nyomatékkal beszél, mert hát az is Ferenc. Aztán nem is akarminék, gépsz-traktorosnak készült, szakszolgálatba jár. Lányait? Már asszonyok, csak Ilona hajdon még. Otthon találjuk, kettesben, a völgyében. Hoffstetter Tiborral, a győri 4-es épületvezetőzési Vállalat dolgozójával. Sáros, jeges úton még a vastal-pú csizmát is elkopatná a motoros, merthogy csoszogtatva, lábba is kell kísérni a motort.

A kép csaknem ugyanaz, mint a zárszámadó közgyűlés előtt. Itt a különbözők, legfőképpen abban más, hogy ez a kép esti, villanyfényes. Most sincs üres hely a nagyteremben. A jelenlevők fejelmé egy pillanatra sem hagyja el a színpadot. A délelőtti megnyilatkozásokból, a délutáni látogatásokból megtanulhattuk, hogy a lázi emberek lassan már-már úgy tekintenek régi életük, réti-otthoni múzeum szemléltető tárgyaira. Itt-ott még megtekinthető egy féltrekölt öreg eke, egy foghijas borona, de ki fogja be ma beléjük? Az ő figyelmüket egyre inkább a gyorsan járó gépek kötik le: érdeklődésük a mai és a

Sokat jelentő tapsok

holnapi életnek szól. Mondanak-e erről most valamit az írók? Urbán Ernő: Asszonybíró című elbeszélést. Könyv Lajos és Sipos Gyula versét kitörő tapsal jutalmazták, s tapsolnak nekünk, veszprémieknek is. Így tapsollák meg délelőtti a közgyűlésen elhangzott bejelentéseket, a jövő tervét. A tervek közül különösen azt egy-két év múlva növénytermesztésben és állattenyésztésben négazdaságunk bázisa lesz.

A tapsok tetszést, fejeznek ki, de ugyanakkor a szocialista irodalom újabb bázisainak megteremtéséért — a műveket sürgetik.

Cserhat József

Ennyi ismerkedés után koccint-hatunk. A fiatalok szabadnak, pirronkodnak; a beszélgetésre már annál inkább kaphatok. Megértőstülk, hogy igazán szép volt Láziban a tavalyi munkásparaszt találkozó. Igaz az is, hogy száz-tíz-dolgozó vett részt a balaton kiránduláson, s hogy jövőre egy-két jól dolgozó már külföldi útra is elküldenek. Szórakozási lehetőség? Az is van. Hetenként filmet vetítenek és havonként egyszer a Deryné Színház művészei is megérkeznek. Lemezzajtszója, magne-tonója van a közönségnek...

— Televíziója még kettő is — mondja Ilona. — Olvasni is lehet, hetenként kétszer cserélhetjük a könyveket. A tsz éppen mostanában vásárolt 300 új regényt a könyvtárnak.

Már éppen azt kérdezném Ilonától, hogy ki a kedves írója, és hogy eljönnek-e völgyében az irodalmi este, mikor Sárközi megint csak megsürget, mezzük már meg teljes-tűzetésében az egész portát az istállót is.

Megnézem. És láthatnak: bőven egyebeket is, családi ereklyéket, fényképeket, ha nem mutatná az óra, hogy hat feje jár. Hat órákor pedig irodalmi est. Színhelye — a művelődési otthon.